

В. М. Чопик, студентка факультету фінансів банківської справи та страхування
Науковий керівний: **О. М. Кияшко**, канд. екон. наук, доцент кафедри обліку та оподаткування
Київський національний торговельно-економічний університет, м. Київ, Україна

СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ В ОБЛІКУ: СКЛАДОВІ, ПОНЯТТЯ, ЗВІТНІСТЬ

Ключові слова: соціальна відповідальність бізнесу, соціальна відповідальність підприємства, фінансова звітність соціально відповідальних підприємств.

Процес інтеграції спонукає до наближення національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку до вимог міжнародних стандартів фінансової звітності. Але процес інтеграції національної економіки характеризується появою багатьох проблем, які потребують вирішення та вдосконалення. Не минула ця закономірність і таке явище, як соціальна відповідальність бізнесу (надалі будемо використовувати СВБ), яке за останні роки набуло великої популярності та поширення в Україні. Також постійно вдосконалюється система управління підприємством, що вимагає зміни інформаційно-облікового забезпечення. А тому виникає потреба у формуванні такої звітності підприємства, яка б могла надавати облікову інформацію про економічні, екологічні та соціальні аспекти діяльності підприємства.

Схожі питання розглядали закордонні та вітчизняні вчені, з яких хотілося б виділити праці Т. В. Боцян [1], С. Я. Король [5], Л. А. Грицина [3], О. О. Зеленко [4], У. А. Волинець [2].

Метою цієї роботи є дослідження особливості поняття соціальна відповідальність бізнесу, а також проблеми формування фінансової звітності підприємств, які задіяні в СВБ.

Л. Грицина зазначає, що «соціальна відповідальність підприємства – це добровільна його діяльність, яка перевищує визначені в законодавстві вимоги до роботи підприємства та охоплює екологічну, суспільну, трудову та економічну сфери відповідальності перед навколишнім середовищем, суспільством, територіальними громадами, працівниками, постачальниками, споживачами та акціонерами» [3].

О. Зеленко стверджує, що «соціальна відповідальність підприємства – це внесок підприємства у соціально-економічний розвиток суспільства, який може бути у рамках мінімуму, задекларованого законодавством країни, або виходити за його межі, надає найбільш узагальнене тлумачення та допомагає адаптувати наукові трактування до практичних аспектів діяльності підприємства» [4].

У. Волинець досліджує цю категорію з позиції соціально відповідальної діяльності: «Соціальна відповідальна діяльність у широкому значенні є універсальною формою взаємозв'язку суб'єктів економіки (суспільства, держави, її окремих органів), а також формою їх спроможності оцінити наслідки своєї діяльності для суспільного розвитку» [2].

Т. Боцян пояснює «соціальну відповідальність» з економічного погляду «як здійснення витрат, які передбачають збільшення вартості підприємства в майбутньому. При цьому зазначають змін як фінансові результати так і показники, що впливають на ці результати доходу та витрати» [1].

Але мало розібратися в понятті «соціальна відповідальність бізнесу», потрібно також розуміти, що перед кожним суб'єктом господарювання, який задіяний у СВБ, постає питання правильності оформлення звітності підприємства.

Ми погоджуємось з С. Король, що «проблема розкриття у фінансовій звітності відомостей про економічні, екологічні та (або) соціальні наслідки важлива лише для тих підприємств, які є соціально відповідальними». А також з тим, що «з метою звітного узагальнення всі факти господарського життя соціально відповідального підприємства у бухгалтерському обліку необхідно аналізувати і систематизувати, враховуючи їх значущість, відповідність обраним критеріям і вимогам стандартів фінансового обліку та звітності. Такий підхід дозволяє виокремити три основних види інформації, яку: 1) обов'язково наводити у фінансових звітах; 2) доцільно наводити у примітках до неї; 3) недоцільно наводити у фінансовій звітності. Зміни, внесені до фінансових звітів, не повинні порушувати цілісність, системність інформації про фінансовий стан і результати господарської діяльності підприєм-

ства, а отже, мають включати лише важливі відомості. При цьому немає необхідності вносити спеціальні зміни до структури фінансових звітів таких підприємств» [5].

Національне законодавство не стоїть на місці й тому відповідно до міжнародних стандартів фінансової звітності розробило Наказ «Методичні рекомендації зі складання звіту про управління», в якому зазначено, що звіт про управління містить достовірну фінансову та нефінансову інформацію про діяльність підприємства, його стан та перспективи розвитку та розкриває основні ризики і невизначеності його діяльності. Аналіз діяльності, стану та розвитку підприємства проводиться з урахуванням розміру та виду діяльності підприємства і включає як основні фінансові, так і нефінансові (якщо необхідно) показники діяльності щодо певного виду діяльності, у тому числі інформацію екологічного та соціального характеру, з посиланням на відповідні показники річної фінансової звітності та пояснення щодо сум за відповідними показниками (якщо доречно). Перелік напрямів та показників, які рекомендуються розкривати у звіті про управління, не є вичерпним. Підприємство може розкривати іншу інформацію, яку вважає за доцільне [6].

Проаналізувавши наведені підходи, можна зазначити, що соціальна відповідальність бізнесу – це складне поняття, яке включає в себе сукупність відносин між тим, хто приймає рішення, та тим, на кого ці рішення будуть мати безпосередній вплив, соціальна відповідальність передбачає не просто діяльність, спрямовану на отримання прибутку, вона передбачає позитивний внесок підприємства в екологічну, соціальну та економічну сферу. СВБ – це нова концепція ведення господарської діяльності, яка набуває поширення не тільки за кордоном, але й в Україні. Для докладнішого розкриття СВБ у фінансовій звітності та визначення основних об'єктів необхідно продовжувати дослідження з метою структуризації та вдосконалення наявної інформації. Вибраний напрям потребує подальшого дослідження та вивчення для того, щоб дати розширену інформацію та методологічні рекомендації щодо ведення фінансової звітності тим підприємствам, які задіяні в СВБ.

Список використаних джерел: 1. Боцян Т. В. Корпоративна соціальна відповідальність через призму обліково-аналітичного забезпечення менеджменту: основні проблеми. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2013. Вип. 1. С. 34-39. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vsed_2013_1_6. 2. Волинець У. А. Економічні засади регулювання соціально відповідальної діяльності суб'єктів економіки в Україні: дис. ... канд. екон. наук: спец. 08.00.03 / НУВГП. Рівне, 2016. 187 с. 3. Грицина Л. А. Механізм формування корпоративної соціальної відповідальності в управлінні підприємством: дис. ... канд. екон. наук: спец. 08.00.04 / Хмельницький нац. ун-т. Хмельницький, 2009. 225 с. 4. Зеленко О. О. Теоретико-методичні засади формування стратегії соціальної відповідальності підприємства: дис. ... канд. екон. наук: спец. 08.00.07 / Східноукр. нац. ун-т ім. Володимира Даля. Луганськ, 2012. 233 с. 5. Король С. Я. Особливості фінансової звітності соціально відповідального підприємства. *Економіка України*. 2017. № 4. С. 80-88. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/EkUk_2017_4_7. 6. Про затвердження Методичних рекомендацій зі складання звіту про управління: Наказ Міністерства фінансів України від 07.12.2018 № 982. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0982201-18>.